

Mišljenje na Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata i Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji

Pučka pravobraniteljica i pravobraniteljica za osobe s invaliditetom dostavile su zajednički prijedlog amandmana na Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata, s Konačnim prijedlogom zakona, kao i na Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, s Konačnim prijedlogom zakona, Odboru za ratne veterane Hrvatskog Sabora, Ministarstvu socijalne politike i mladih i Ministarstvu branitelja.

Donošenje ovih zakona po hitnom postupku, bez javne rasprave i pomno pripremljene analize, nije dobro i može dovesti u pitanje ostvarenje dosadašnjih stečenih prava korisnika, a krši i Kodeks savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata. Predloženim izmjenama, značajan broj korisnika prava na opskrbninu može biti doveden u nepovoljniji položaj, ali i u poziciju krajnje socijalne nesigurnosti. Osobito je zabrinjavajuće što jedan broj sadašnjih korisnika opskrbnine nakon ovih izmjena, sukladno Zakonu o socijalnoj skrbi, neće moći ostvariti pravo na zajamčenu minimalnu naknadu, a nekima od njih bi zajamčena minimalna naknada bila priznata u manjem iznosu od opskrbnine. Naime, predviđeno je ukidanje prava na opskrbninu za ukupno 9.800 korisnika (njih 6000 prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji i 3.800 korisnika prema Zakonu o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata) i to s danom 1. siječnja 2014. godine, s obrazloženjem da bi se jednom dijelu korisnika ovo pravo zamijenilo pravom na zajamčenu minimalnu naknadu (tzv. objedinjavanje prava), predviđeno budućim Zakonom o socijalnoj skrbi koji bi se trebao primjenjivati također od početka 2014. godine. Međutim, zapravo se ne radi o objedinjavanju prava, jer bi u tom slučaju svi korisnici opskrbnine bili „prevedeni“ na novo pravo zajamčene minimalne naknade, već se radi o ukidanju stečenih prava, uz eventualnu mogućnost ostvarivanja novčane naknade u sustavu socijalne skrbi.

U započetim postupcima, trebalo bi primijeniti načelo legitimnog očekivanja, u skladu i s praksom Europskog suda za ljudska prava, budući da su u predmetima gdje je već započet postupak, podnositelji zahtjeva imali razumnu osnovu pretpostaviti da će se njegov zahtjev riješiti prema propisu koji je bio na snazi u vrijeme podnošenja. Obzirom da je ipak bilo očito da predlagatelji neće promijeniti svoj stav, kao alternativu smo predložili da se tada postojećim korisnicima opskrbnina, osigura isplata ove pomoći i nakon 1.siječnja 2014., sve dok centar za socijalnu skrb ne utvrdi ispunjavaju li uvjete za priznavanje zajamčene minimalne naknade i donesu odgovarajuća rješenja.

Na žalost, vezano uz ove prijedloge od nadležnih tijela nismo dobili odgovore. Međutim, stvarne učinke ovih zakona i ZSS (2013) i kako će zaista utjecati na socijalno ugrožene građane, vidjet ćemo tek nakon proteka određenog vremena od početka njegove provedbe.